

SPIS TREŚCI

Przedmowa	XV
Spis oznaczeń	XVIII
1. Odzysk niskotemperaturowego ciepła odpadowego ze spalin wylotowych <i>prof. dr hab. inż. Kazimierz Wójs, dr inż. Piotr Szulc, dr inż. Tomasz Tietze</i>	1
1.1. Ewolucja węglowych bloków energetycznych	1
1.1.1. Rozwój siłowni parowych na przestrzeni lat	1
1.1.2. Wzrost sprawności bloków węglowych oraz rozwój technologii wpływających na ten wzrost	3
1.1.2.1. Ewolucja kotłów parowych	4
1.1.2.2. Wzrost parametrów pary kotłowej	5
1.1.2.3. Bloki na parametry nadkrytyczne	6
1.1.2.4. Układy kombinowane gazowo-parowe	6
1.1.2.5. Suszenie węgla	7
1.1.3. Ewolucja technik zmniejszających emisje zanieczyszczeń	7
1.1.3.1. Odpylanie	7
1.1.3.2. Odsiarczanie spalin	7
1.1.3.3. Odazotowanie spalin	7
1.1.3.4. Usuwanie CO ₂ ze spalin	8
1.2. Układy alokacji i odzysku ciepła ze spalin w elektrowniach	8
1.2.1. Alokacja ciepła odpadowego	8
1.2.2. Odzysk i wykorzystanie ciepła odpadowego	12
1.2.3. Układy do jednoczesnego oczyszczania i odzysku ciepła ze spalin	16
1.3. Wpływ ochładzania spalin poniżej temperatury punktu rosy na pracę instalacji odsiarczania spalin	18
1.3.1. Zastosowanie kondensacyjnego wymiennika ciepła do zwiększenia skuteczności usuwania SO ₂ ze spalin	18
1.3.1.1. Wydłużenie czasu kontaktu spalin z zawieszoną sorpcyjną w absorberze SO ₂	18
1.3.1.2. Wpływ obniżonego stężenia SO ₂ w spalinach przed absorberem IOS na wzrost skuteczności usuwania SO ₂	19
1.3.1.3. Siarkowy punkt rosy	20
1.3.2. Usuwanie NO _x w wymienniku ciepła przed instalacją odsiarczania spalin	20
1.3.3. Wykorzystanie wymiennika ciepła jako zabezpieczenie absorbera IOS przed awarią (tzw. black-out)	21

1.4. Proces kondensacji pary wodnej w obecności gazu inertnego	22
1.4.1. Izobaryczne ochładzanie gazu wilgotnego	22
1.4.2. Bilans cieplny w procesie ochładzania spalin z uwzględnieniem kondensacji pary wodnej	24
1.5. Porównanie możliwości odzysku ciepła odpadowego ze spalin z węgla brunatnego i kamiennego	26
1.6. Modelowanie matematyczne kondensacyjnych wymienników ciepła do odzysku ciepła odpadowego ze spalin	34
1.6.1. Bilansowy model matematyczny wymiennika ciepła	34
1.6.2. Różniczkowy jednowymiarowy model kondensacyjnego wymiennika ciepła	38
1.6.3. Model matematyczny VDI	43
1.7. Fizyka zjawiska zanieczyszczania powierzchni wymiany ciepła w wymienniku ciepła	46
1.7.1. Opis zjawiska zanieczyszczenia powierzchni wymiany ciepła	46
1.7.2. Model matematyczny procesu zanieczyszczenia powierzchni	48
1.8. Badania laboratoryjne odzysku ciepła odpadowego ze spalin wylotowych	54
1.8.1. Stanowisko badawcze	54
1.8.1.1. Kondensacyjny wymiennik ciepła	56
1.8.1.2. Układ wodnego chłodzenia kondensacyjnego wymiennika ciepła	64
1.8.1.3. Komora spalania z układem nawilżania	66
1.8.1.4. Strumienica mieszająca	69
1.8.1.5. Odprowadzenie spalin	70
1.8.1.6. Układ dozowania popiołu do spalin	72
1.8.1.7. System zbierania danych pomiarowych	74
1.8.2. Wyniki badań eksperymentalnych	75
1.8.2.1. Eksperymentalna weryfikacja współczynników zawilżenia spalin	75
1.8.2.2. Wpływ temperatury spalin na wlocie na punkt pracy kondensacyjnego wymiennika ciepła	77
1.8.2.3. Wpływ strumienia objętości spalin na punkt pracy kondensacyjnego wymiennika ciepła	80
1.8.2.4. Wpływ strumienia objętości wody chłodzącej na punkt pracy kondensacyjnego wymiennika ciepła	82
1.8.2.5. Wpływ współczynnika zawilżenia spalin na punkt pracy kondensacyjnego wymiennika ciepła	85
1.8.2.6. Wpływ zapylenia spalin na punkt pracy wymiennika ciepła	88
1.9. Badania niskotemperaturowego odzysku ciepła odpadowego ze spalin na instalacji pilotowej	90
1.9.1. Instalacja pilotowa	90
1.9.1.1. Kondensacyjny wymiennik ciepła	91
1.9.1.2. Układ zasilania spalinami kondensacyjnego wymiennika ciepła	93
1.9.1.3. Układ wodnego chłodzenia kondensacyjnego wymiennika ciepła	94
1.9.1.4. Zastosowane przyrządy pomiarowe	95
1.9.1.5. Układ zbierania i wizualizacji pomiarów oraz sterowania instalacją pilotową	97
1.9.2. Wyniki badań na instalacji pilotowej	97
1.9.2.1. Badania testowe wybranych wielkości	97
1.9.2.2. Badanie zmian wielkości cieplnych i przepływowych kondensacyjnego wymiennika ciepła	100
1.9.2.3. Wpływ zmian strumienia objętości spalin na punkt pracy kondensacyjnego wymiennika ciepła	101

1.9.2.4. Wpływ zmian strumienia objętości wody chłodzącej na punkt pracy kondensacyjnego wymiennika ciepła	103
1.9.2.5. Badanie wpływu zanieczyszczenia wymiennika ciepła na jego punkt pracy	105
1.10. Podsumowanie	106
Literatura do rozdziału 1	108
2. Wykorzystanie niskotemperaturowego ciepła odpadowego w bloku energetycznym	
<i>prof. dr hab. inż. Janusz Lewandowski, dr hab. inż. Wojciech Bujalski</i>	112
2.1. Wykorzystanie niskotemperaturowego ciepła odpadowego w bloku energetycznym ..	112
2.1.1. Wprowadzenie	112
2.1.2. Wariantowa analiza możliwości wykorzystania ciepła niskotemperaturowego w bloku kondensacyjnym i ciepłowniczym	113
2.1.2.1. Blok referencyjny 900 MW	113
2.1.2.2. Blok ciepłowniczy BC-100	117
2.2. Modele matematyczne dla analizy skutków termodynamicznych wykorzystania ciepła	121
2.2.1. Model bloku referencyjnego 900 MW	121
2.2.1.1. Założenia do budowy modelu bloku referencyjnego 900 MW	122
2.2.1.2. Budowa modelu bloku referencyjnego 900 MW	123
2.2.2. Model bloku ciepłowniczego klasy BC-100	123
2.2.2.1. Założenia do budowy modelu bloku BC-100	123
2.2.2.2. Budowa modelu bloku BC-100	124
2.2.2.3. Porównanie wyników	126
2.3. Wymienniki do odzysku ciepła niskotemperaturowego	129
2.3.1. Parametry wymienników pracujących w układzie bloku klasy 100 MW	129
2.3.2. Parametry wymiennika pracującego w układzie bloku klasy 900 MW	131
2.3.3. Projekty koncepcyjne wymienników	131
2.3.3.1. Projekty koncepcyjne wymienników dla bloków klasy 100 MW	132
2.3.3.2. Projekty koncepcyjne wymienników dla bloków klasy 900 MW	144
2.3.4. Koszty dostawy wymienników	149
2.4. Charakterystyki bloku z odzyskiem ciepła	150
2.4.1. Blok ciepłowniczy klasy BC-100	150
2.4.1.1. Założenia do obliczeń	150
2.4.1.2. Model obciążenia ciepłowniczego	153
2.4.1.3. Porównanie osiągnięć bloków koncepcyjnych	155
2.4.1.4. Wnioski	164
2.4.2. Blok referencyjny 900 MW	165
2.4.2.1. Założenia do analiz	165
2.4.2.2. Wyniki obliczeń obciążeń częściowych bloku referencyjnego klasy 900 MW wykorzystującego ciepło niskotemperaturowe	166
2.5. Ocena ekonomiczna proponowanych rozwiązań	169
2.5.1. Założenia dotyczące analizy ekonomicznej	169
2.5.1.1. Podstawowe założenia do analizy rentowności rozważanych przypadków	169
2.5.1.2. Opis podstawowych założeń dotyczących cen i kosztów	173
2.5.1.3. Metodyka określania wolnych przepływów pieniężnych	174
2.5.2. Ceny i koszty	176

2.5.2.1. Zestawienie cen i stawek bez uwzględnienia kosztów uprawnień do emisji CO ₂	176
2.5.2.2. Zestawienie cen i stawek z uwzględnieniem kosztów zakupu uprawnień do emisji CO ₂	179
2.5.3. Wyniki obliczeń ekonomicznych	182
2.5.3.1. Blok ciepłowniczy	182
2.5.3.2. Blok referencyjny	186
2.5.4. Wnioski i podsumowanie	188
Literatura do rozdziału 2	190

3. Technologia kogeneracyjna w obiegu z czynnikiem organicznym wykorzystania ciepła odpadowego bloku

<i>prof. dr hab. inż. Dariusz Mikieliewicz, dr inż. Jan Wajs, dr Marcin Lackowski, dr. hab. inż., prof. IMP Dariusz Butrymowicz, dr Jarosław Karwacki, dr inż. Kamil Śmierciew, mgr inż. Paweł Ziółkowski</i>	191
3.1. Wprowadzenie – technologie kogeneracyjne wykorzystania ciepła odpadowego	191
3.1.1. Klasyfikacja układów kogeneracyjnych	195
3.1.1.1. Układy wysokotemperaturowe	196
3.1.1.2. Układy niskotemperaturowe	196
3.1.2. Przykłady typowych układów kogeneracyjnych	196
3.1.2.1. Układy kogeneracyjne z turbiną parową	196
3.1.2.2. Układy kogeneracyjne z turbiną gazową	197
3.1.2.3. Układy kogeneracyjne z silnikami spalinowymi	198
3.1.3. Rozwój obiegów binarnych w Polsce	199
3.1.4. Aspekt naukowo-badawczy podjęty przez autorów	201
3.2. Wybór typu obiegu termodynamicznego	203
3.2.1. Wyznaczanie głównych parametrów obiegu ORC	209
3.2.1.1. Faza ekspansji w turbinie	209
3.2.1.2. Faza skraplania	209
3.2.1.3. Faza pompowania	210
3.2.1.4. Faza podgrzewu i odparowania (przegrzania pary)	210
3.2.2. Wpływ parametrów czynnika roboczego na sprawność obiegu CR	210
3.2.2.1. Wpływ ciśnienia pary na wlocie do turbiny	210
3.2.2.2. Wpływ temperatury pary na wlocie do turbiny	211
3.2.2.3. Wpływ ciśnienia skraplania pary	211
3.2.2.4. Możliwości poprawy sprawności obiegu parowego	212
3.2.2.5. Międzystopniowe przegrzanie pary	213
3.2.2.6. Regeneracyjny podgrzew wody zasilającej	213
3.2.2.7. Obiegi na parametry nadkrytyczne	214
3.3. Czynniki robocze do wykorzystania w obiegach ORC	215
3.3.1. Wybór czynnika ze względu na własności termofizyczne	219
3.3.2. Kryterium termodynamiczne doboru czynnika roboczego	221
3.3.2.1. Obieg podkrytyczny bez regeneracji	221
3.3.2.2. Obieg nadkrytyczny bez regeneracji	222
3.3.2.3. Obieg podkrytyczny z wewnętrzną regeneracją energii cieplnej	224
3.3.3. Metoda pinch w obliczeniach wymienników ciepła	227
3.3.3.1. Koncepcja metody i jej założenia	227
3.3.3.2. Metoda pinch	228

3.3.3.3.	Wytyczne metody pinch	230
3.3.3.4.	Określenie optymalnej sieci wymienników ciepła	231
3.3.4.	Przypadki współpracy źródła ciepła z obiegiem ORC	232
3.3.4.1.	Dostarczanie ciepła do obiegu ORC za pomocą czynnika jednofazowego	232
3.3.4.2.	Dostarczanie ciepła do obiegu ORC za pomocą czynnika zmieniającego fazę	235
3.3.4.3.	Dostarczanie ciepła do obiegu ORC za pomocą czynnika zmieniającego fazę oraz dodatkowego jednofazowego niskotemperaturowego źródła ciepła odpadowego	239
3.3.5.	Optymalizacja wymiarów płaszczowo-rurowego wymiennika ciepła na podstawie kryterium minimum produkcji entropii	242
3.3.5.1.	Model wymiennika ciepła	242
3.3.5.2.	Kryterium optymalizacyjne	244
3.3.5.3.	Wyniki obliczeń	246
3.4.	Układ ORC skojarzony z blokiem elektrowni	249
3.4.1.	Wprowadzenie do teorii bloków nadkrytycznych	249
3.4.1.1.	Parametry nadkrytyczne czynnika roboczego	249
3.4.1.2.	Sprawność bloków nadkrytycznych i ultra-nadkrytycznych	250
3.4.1.3.	Nadkrytyczne obiegi Szewalskiego	252
3.4.2.	Wykorzystanie ciepła ze spalin	254
3.4.3.	Koncepcja obiegu termodynamicznego ORC w układzie odzysku ciepła z bloku elektrowni	257
3.4.4.	Modelowanie obiegu i jego elementów kodami Computational Fluid Mechanics	258
3.4.4.1.	Model matematyczny turbiny parowej	259
3.4.4.2.	Model matematyczny pompy	260
3.4.4.3.	Model matematyczny wymienników ciepła	261
3.4.4.4.	Model matematyczny odgazowywacza	262
3.4.4.5.	Elementy rozdzielcze i łączące	263
3.4.4.6.	Definicje podstawowych wskaźników pracy bloku	264
3.4.4.7.	Parametry użyte do porównania układów hybrydowych z różnymi czynnikami niskowrzącymi	265
3.4.5.	Obieg referencyjny	266
3.4.5.1.	Dane techniczne bloku referencyjnego	267
3.4.5.2.	Dane techniczne urządzeń wytwórczych	267
3.4.5.3.	Schemat cieplny wyjściowego bloku nadkrytycznego	269
3.4.5.4.	Parametry w poszczególnych punktach obiegu	270
3.4.5.5.	Struktura paliw węglowych	271
3.4.5.6.	Struktura emisyjności spalin	272
3.4.6.	Model numeryczny referencyjnego bloku nadkrytycznego	273
3.4.6.1.	Układ ORC zasilany ciepłem odpadowym z bloku oraz ciepłem z jednego upustu turbiny	276
3.4.6.2.	Układ ORC zasilany ciepłem odpadowym z bloku oraz ciepłem z dwóch upustów turbiny	280
3.4.6.3.	Układ ORC zasilany ciepłem odpadowym z bloku, ciepłem dwóch upustów oraz ciepłem z instalacji wychwytu CO ₂	284
3.4.6.4.	Układ ORC z etanolem jako czynnikiem roboczym zasilany ciepłem odpadowym z bloku, ciepłem dwóch upustów oraz ciepłem z instalacji wychwytu CO ₂	289
3.5.	Wysokosprawne wymienniki ciepła dla pracy w układzie ORC	295

3.5.1. Metody pasywne oraz aktywne intensyfikacji wymiany ciepła	295
3.5.1.1. Pasywne techniki intensyfikacji procesu wymiany ciepła	296
3.5.1.2. Aktywne techniki intensyfikacji procesu wymiany ciepła	297
3.5.2. Intensyfikacja wnikania ciepła przy wrzeniu i skraplaniu	297
3.5.2.1. Intensyfikacja wnikania ciepła przy wrzeniu	297
3.5.2.2. Intensyfikacja wnikania ciepła przy skraplaniu	300
3.5.3. Opracowanie prototypowego wymiennika ciepła EHD	303
3.5.3.1. Geometria układu elektrod w prototypowym wymienniku ciepła	303
3.5.3.2. Stanowisko do badań prototypowego wymiennika ciepła EHD	311
3.5.3.3. Źródło wysokiego napięcia – zasilacz wysokonapięciowy	314
3.5.4. Wstępne wyniki badań intensyfikacji wymiany ciepła EHD	315
3.5.4.1. Pomiar własności elektrycznych wybranych czynników roboczych	315
3.5.4.2. Wybrane wyniki badań intensyfikacji skraplania EHD	318
3.5.5. Intensyfikacja wymiany ciepła w wymiennikach siłowni z zastosowaniem pokryć porowatych	320
3.5.5.1. Przedmiot badań	321
3.5.5.2. Wyniki badań cieplnych	322
3.5.5.3. Wyniki badań przepływowych	323
3.5.5.4. Podsumowanie	325
3.6. Rozwiązania poligeneracyjne wykorzystania ciepła odpadowego – produkcja chłodu	326
3.6.1. Ocena różnych rozwiązań układów poligeneracyjnych wykorzystujących ciepło odpadowe z bloku energetycznego	327
3.6.2. Analiza możliwości zastosowania układów strumienicowych do produkcji chłodu w poligeneracji	334
3.6.2.1. Rozwiązanie podukładu strumienicowego do produkcji chłodu przy wykorzystaniu ciepła odpadowego z bloku energetycznego	341
3.6.2.2. Weryfikacja eksperymentalna pracy podukładu strumienicowego do produkcji chłodu	357
3.6.3. Ocena możliwości zastosowania rozwiązań poligeneracyjnych układów do zagospodarowania ciepła odpadowego z bloku energetycznego	363
3.7. Stanowisko demonstracyjne siłowni ORC do odzysku ciepła odpadowego z bloku energetycznego	364
3.7.1. Stanowisko eksperymentalne siłowni ORC	364
3.7.2. Zasada działania stanowiska siłowni ORC	368
3.7.3. Badania eksperymentalne siłowni ORC	371
3.8. Podsumowanie i zalecenia na przyszłość	373
Literatura do rozdziału 3	375

4. Akumulacja niskotemperaturowego ciepła odpadowego w materiałach z przemianą fazową

<i>prof. dr hab. inż. Kazimierz Wójs, dr hab. inż. Janusz Lichota</i>	380
4.1. Materiały z przemianą fazową i ich zastosowania	380
4.1.1. Własności materiałów PCM	383
4.1.2. Kaskada materiałów PCM	389
4.1.3. Dobór materiału PCM	390
4.1.4. Technologie enkapsulacji PCM	393
4.1.4.1. Metoda chemicznej koacerwacji – mikrokapsułki	394
4.1.4.2. Metoda wykorzystująca suszarkę fluidalną – mikrokapsułki	395

4.1.4.3. Metoda mechaniczna – makrokapsułki	397
4.1.5. Zastosowania materiałów PCM	397
4.1.5.1. Elektrownie węglowe	397
4.1.5.2. Elektrownie słoneczne	399
4.1.5.3. Budynki i konstrukcje budowlane	400
4.1.5.4. Układy kogeneracyjne i trigeneracyjne	403
4.2. Modelowanie akumulacji z przemianą fazową	404
4.2.1. Równowaga termodynamiczna zmiany fazy	404
4.2.2. Problem Stefana	411
4.2.2.1. Model matematyczny	411
4.2.2.2. Rozwiązanie numeryczne	414
4.2.3. Model zerowymiarowy	418
4.2.3.1. Model matematyczny	418
4.2.3.2. Rozwiązanie numeryczne	419
4.2.3.3. Zastosowania modelu	421
4.2.3.4. Optymalizacja czasu ładowania akumulatora	422
4.2.4. Uprozczone obliczenia cieplne akumulatora	424
4.3. Badania doświadczalne	426
4.3.1. Stanowisko badawcze	426
4.3.2. Zjawiska w czasie topnienia i krzepnięcia materiału PCM	430
4.3.3. Własności dynamiczne akumulatora płaszczowo-rurowego	436
4.3.4. Własności dynamiczne akumulatora ze złożem filtracyjnym	442
4.3.4.1. Pojedyncza kula	442
4.3.4.2. Akumulator wypełniony kulami	446
4.3.4.3. Cylinder	449
4.3.5. Problem Stefana – model fizyczny	450
4.3.5.1. Wyniki badań laboratoryjnych i ich analiza	451
4.3.6. Model zero-wymiarowy	452
4.3.6.1. Stanowisko badawcze	453
4.3.6.2. Ciepło właściwe materiału PCM	454
4.3.6.3. Dynamika kul z materiałem RT-82	457
4.3.7. Optymalizacja czasu topnienia	459
4.3.8. Korozyjność materiału PCM	462
4.4. Przykład charakterystyk pracy akumulatora	462
4.5. Podsumowanie	465
Literatura do rozdziału 4	467
5. Wpływ odzysku ciepła na proces odsiarczania, powstawanie zanieczyszczeń oraz koro- zję wymienników ciepła	470
5.1. Wpływ parametrów procesu na przebieg procesu odsiarczania spalin <i>prof. dr hab. inż. Jerzy Walendziewski, dr hab. inż. Marek Kulażyński, dr inż. Bolesław Solich, dr inż. Rafał Łuźny, prof. dr hab. inż. Janusz Trawczyński</i>	470
5.1.1. Aktualne metody odsiarczania spalin	470
5.1.1.1. Porównanie rozwiązań technicznych instalacji odsiarczania spalin ener- getycznych	470
5.1.1.2. Metoda mokra wapienna	488
5.1.2. Porównanie parametrów pracy i efektywności instalacji odsiarczania spalin ze spalania węgla kamiennego i brunatnego dla bloku 900 MWel	495

5.1.3. Określenie wpływu parametrów spalin na stopień usunięcia SO_2 metodą mokrą	500
5.1.3.1. Analiza wyników pracy IOS w elektrowni zasilanej węglem brunatnym	500
5.1.3.2. Analiza wyników pracy IOS w elektrowni zasilanej węglem kamiennym	503
5.1.4. Obliczenia paliwowe oraz bilansowe IOS bloku 900 MWel	507
5.1.5. Bilansowe porównanie procesów odsiarczania spalin ze spalania węgla kamiennego i brunatnego mokrą metodą wapienną dla bloku energetycznego 900 MW	512
5.1.6. Wpływ temperatury spalin wprowadzanych do instalacji mokrego odsiarczania spalin na efekty procesu. Symulacja procesu w oprogramowaniu ChemCad	516
5.1.6.1. Symulacja procesu	516
5.1.6.2. Wyniki symulacji	519
5.1.7. Symulacja mokrego odsiarczania spalin w funkcji temperatury i zawartości SO_3	528
5.1.7.1. Wprowadzenie	528
5.1.7.2. Symulacja procesu	530
5.1.7.3. Wyniki symulacji	531
5.1.8. Recyrkulacja spalin odsiarczonych	535
5.1.8.1. Wprowadzenie	535
5.1.8.2. Symulacja recyrkulacji spalin	536
5.1.9. Analiza wpływu obniżenia temperatury spalin w procesie ich odsiarczania metodą mokrą wapienną na bilans wody	541
5.1.9.1. Wprowadzenie	541
5.1.9.2. Czynniki wpływające na skuteczność odsiarczania spalin metodą mokrą	542
5.1.9.3. Analiza wpływu obniżenia temperatury spalin na bilans wody w procesie mokrego odsiarczania spalin	543
5.1.10. Podsumowanie i wnioski	551
Literatura do podrozdziału 5.1	554
5.2. Zagrożenia korozyjne w procesie odsiarczania spalin <i>prof. dr hab. inż. Bogdan Szczygieł, dr inż. Izydor Dreła, dr inż. Jan Masalski</i>	555
5.2.1. Źródła skażenia atmosfery przez SO_2	555
5.2.2. Metody zmniejszenia emisji SO_2 do atmosfery	556
5.2.3. Instalacje mokrego odsiarczania spalin	557
5.2.3.1. Agresywność korozyjna środowisk w mokrych IOS	557
5.2.3.2. Elementy IOS najbardziej narażone na działanie agresywnego środowiska	558
5.2.4. Materiały konstrukcyjne stosowane w IOS	563
5.2.4.1. Materiały polimerowe	564
5.2.4.2. Stopy metali	568
5.2.4.3. Materiały ceramiczne	572
5.2.5. Metody oceny zdolności ochronnej materiałów inżynierskich stosowanych do pracy w IOS	573
5.2.5.1. Spektroskopia impedancyjna	574
5.2.5.2. Spektroskopia mikrofalowa	577
5.2.5.3. Pomiary polaryzacyjne stałoprądowe	577
5.2.5.4. Badania przyspieszone w komorach korozyjnych	578
5.2.5.5. Badanie wnikania pary wodnej do wykładzin gumowych	579
5.2.6. Właściwości ochronne materiałów konstrukcyjnych z tworzyw sztucznych stosowanych w instalacji odsiarczania spalin – przykłady badań	582

5.2.6.1. Sposoby przyspieszonego starzenia materiałów z tworzyw sztucznych	582
5.2.6.2. Zmiana właściwości wykładzin gumowych po przyspieszonym starzeniu i/lub po pracy w warunkach rzeczywistych w IOS	585
5.2.6.3. Właściwości ochronne wykładzin gumowych po kilkunastoletniej eksploatacji w warunkach przemysłowych w IOS	587
5.2.6.4. Polimerowe tworzywa fluorowe	597
5.2.7. Odporność korozyjna stopów niklu 31 i 59 oraz stali 304 w środowisku imitującym warunki IOS	601
5.2.7.1. Badania w środowisku zawierającym kwas siarkowy (VI) oraz jony chlorkowe i fluorkowe	602
5.2.7.2. Badania polaryzacyjne w środowisku zawierającym kwas siarkowy (VI), jony siarczanowe (IV) oraz jony chlorkowe i fluorkowe	607
5.2.7.3. Odporność stali stopowej i stopów niklu na obecność jonów rtęci w środowisku IOS	615
5.2.8. Kompleksowa ochrona antykorozyjna IOS – zalecenia i przykłady rozwiązań	617
5.2.8.1. Zalecane materiały i powłoki ochronne dla różnych fragmentów IOS	617
5.2.8.2. Stosowane materiały, sposób ich aplikacji oraz koszt wykonania zabezpieczeń absorbera IOS	619
5.2.8.3. Nowe rozwiązania w budowie mokrych IOS	619
Literatura do podrozdziału 5.2	623
Skorowidz	628